

Nagojský protokol o přístupu ke genetickým zdrojům a sdílení přínosů z jejich využívání

Konference botanických zahrad, 25. října 2013

Zuzana Tollrianová, MŽP

Ministerstvo životního prostředí

Convention on
Biological Diversity

Na co se Nagojský protokol vztahuje?

- **Genetické zdroje** pokryté Úmluvou o biologické rozmanitosti a **související tradiční znalosti**
- **Nepokrývá lidské genetické zdroje**
- Přínosy vyvstávající z **využívání** z genetických zdrojů a souvisejících tradičních znalostí
- **Využívání genetických zdrojů ve smyslu Nagojského protokolu** - provádění **výzkumu a vývoje** na genetickém a/nebo biochemickém složení genetických zdrojů, a to i prostřednictvím biotechnologií
- Kdo je tedy považován za uživatele ve smyslu Protokolu?

Proč je důležitý?

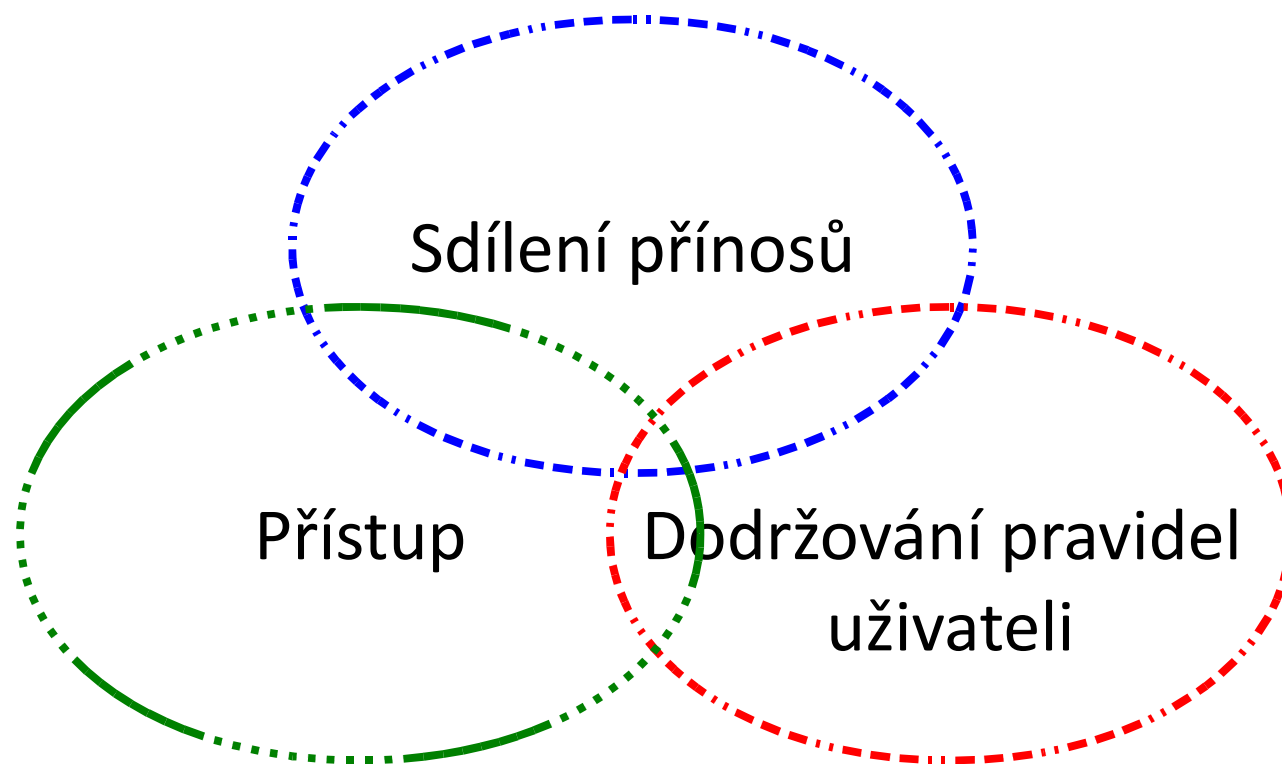

Vytváří větší **právní jistotu** pro poskytovatele a uživatele genetických zdrojů a souvisejících tradičních znalostí :

- Ustanovením lépe **předvídatelných podmínek pro přístup** ke genetickým zdrojům
- Podporou zajištění **sdílení přínosů** v případě využívání genetických zdrojů mimo zemi původu

Sdílení přínosů je motivačním opatřením pro **ochranu a udržitelné využívání** biodiverzity a to tím, že zvyšuje přínos biodiverzity na rozvoji a zlepšování životní úrovně obyvatelstva

3 pilíře – 3 povinnosti smluvních stran Protokolu

Přístup ke genetickým zdrojům

regulace přístupu ke genetickým zdrojům, vyskytujícím se na jeho území, je **suverénním právem** každého státu.

Je však povinnen zajistit:

- právní jistotu, přehlednost a transparentnost, spravedlivá a objektivní pravidla a postupy přístupu
- v době přístupu vydání:

předchozího informovaného souhlasu

(PIC – *Prior Informed Consent*)

mezinárodně uznávaného certifikátu o přístupu

(*Internationally recognised certificate*)

stanovení vzájemně dohodnutých podmínek

(MAT – *Mutually Agreed Terms*)

Convention on
Biological Diversity

Mezinárodně uznávaný certifikát o přístupu

musí obsahovat přinejmenším následující údaje:

- vydávající orgán, poskytovatel, datum vydání
- jedinečné identifikační číslo
- genetické zdroje na které se vztahuje
- potvrzení o získání PIC a stanovení MAT
- komerční a/nebo nekomerční využití

musí být zveřejněn na <https://absch.cbd.int>

Dodržování pravidel uživateli

Inovativní přístup Nagojského protokolu

Stát, ve kterém je genetický zdroj využíván se zavazuje k:

- podpoře dodržování pravidel přístupu a využívání, stanovených zemí původu, uživateli
- přijetí vhodných, účinných a přiměřených opatření k řešení případů nedodržení pravidel uživateli
- spolupráci v případech domnělého porušení vnitrostátního práva a regulačních požadavků země původu

Sdílení přínosů

Stanoveno ve **vzájemně dohodnutých podmínkách (MAT)**

- **Peněžní přínosy:** poplatky za přístup, licenční poplatky v případě uvedení na trh; ve prospěch fondů podporujících ochranu biodiverzity, na financování výzkumu...
- **Nepeněžní přínosy:** sdílení výsledků výzkumu a vývoje; spolupráce a účast na vědeckém výzkumu a rozvojových programech, posílení kapacit pro převod technologií, institucionálních vytváření kapacit, přístup k vědeckým informacím, včetně biologických inventarizací a taxonomických studií...

Jak bude dosaženo naplňování cílů Protokolu?

- **Národní kontaktní místo (NFP – *National Focal Point*) a Příslušný orgán (*Competent National Authority*)** poskytuje informace, vydává PIC a MAT, spolupracuje v otázkách dodržování pravidel, v ČR tyto funkce plní **MŽP**
- **Kontrolní body (*check points*)** kontrolují dodržování pravidel přístupu a využívaných genetických zdrojů uživateli, shromažďují relevantní informace týkající se PIC, MAT (povinné deklarace ve stanovených fázích využívání)
- **ABS CHM (*Acess Benefit Sharing Clearing House Mechanism*)** - Informační systém pro přístup a sdílení, registr mezinárodně uznávaných certifikátů

Jak bude dosaženo naplňování cílů Protokolu?

- **Národní kontaktní místo (NFP – *National Focal Point*) a Příslušný orgán (*Competent National Authority*)** poskytuje informace, vydává PIC a MAT, spolupracuje v otázkách dodržování pravidel, v ČR tyto funkce plní **MŽP**
- **Kontrolní body (*check points*)** kontrolují dodržování pravidel přístupu a využívaných genetických zdrojů uživateli, shromažďují relevantní informace týkající se PIC, MAT (povinné deklarace ve stanovených fázích využívání)
- **ABS CHM (*Acess Benefit Sharing Clearing House Mechanism*)** - Informační systém pro přístup a sdílení, registr mezinárodně uznávaných certifikátů

Nařízení EU

zavádí systém náležitě péče (due diligence), tzn. uživatelé musí uplatnit taková opatření, aby měli jistotu, že využívaný genetický zdroj má „vyhovující právní statut“

Je nutno ověřit tyto možnosti:

- země původu přístup ke genetickým zdrojům nereguluje
- regulace přístupu se nevztahuje na daný genetický zdroj
- země původu není smluvní stranou Nagojského protokolu
- genetický zdroj ne/byl získán v souladu s platnými předpisy země původu (ne/má potřebnou dokumentaci)

Dobrovolný registr sbírek

- Upraven **čl. 29 preambule** a **čl. 6** (Registr sbírek) nařízení EU
- čl. 3, odst. 9 : „**sbírkou**“ se rozumí soubor získaných vzorků genetických zdrojů a souvisejících informací, který je shromážděn a uchováván, ať už je v držení veřejných nebo soukromých subjektů;
- Pro uvedení do registru spravovaného EK musí sbírky prokázat, že jsou schopny: používat standardní postupy při výměně vzorků, poskytovat vzorky uživatelům pouze s dokumentací prokazující dodržení pravidel přístupu a sdílení přínosů, vést záznamy o všech vzorcích poskytnutých za účelem využívání a monitorovat tyto transakce, využívat jedinečné identifikátory poskytnutých vzorků

Milníky Nagojského protokolu a ABS

2010 – Nagojský protokol byl sjednán

2011, červen – ČR přistoupila k Protokolu

2014, březen - nařízení EU schváleno

2014, červenec – ratifikace Nagojského protokolu EU

2014, říjen – vstup v platnost Protokolu pro EU

2014, listopad – vstup v platnost nařízení EU

2015, únor – ratifikace Nagojského protokolu ČR

Jak dále postupovat?

- Seznámit se s obsahem nařízení EU
- Sledovat vstup v platnost nařízení EU
- Zjistit si podmínky přístupu v zemi původu přes Informační systém ABS (ABS CH) <https://absch.cbd.int>
- **Splnit podmínky přístupu země původu genetických zdrojů**
- Národní kontaktní osoba pro ABS:

Zuzana Tollrianová

zuzana.tollrianova@mzp.cz, tel.: 267 122 148

